

Thema: Boom De altijd groene (kerst)boom

Benodigheden

Echelonboek *De Vleugels van de Tijd*. In dit boek is over dit thema meer informatie te vinden. Wilt u meer weten over de beschreven werkvormen, raadpleeg dan het overzicht in het werkvormen ABC op de bladzijden 150 t/m 175 van dit boek of hoofdstuk 7 van het Echelonboek *Geestelijke stromingen geven*.

Deze les is uitgewerkt aan hand van dit hoofdstuk 7 uit *Geestelijke stromingen geven*:

- + Waarom: Het nut van het behandelen van de desbetreffende onderwerp.
- + Daarom: De nodige uitleg en achtergrondinformatie bij dit onderwerp
- + Doen: Gebruik van het viertaktmodel voorbereiden, semantiseren, consolideren en controleren

De aanbevolen liederen komen grotendeels uit de liedbundel *Eigen-wijs*. Deze liedbundel is voor kinderen van 4-12 jaar en bevat ruim driehonderd liederen, verdeeld over alle groepen van het basisonderwijs.

Materiaal

- + Vier grote kaarsen (*)
- + Groene takken om een krans te maken waarop de vier kaarsen worden bevestigd
- + Een zevenarmige kandelaar (*)
- + Een aantal verschillende gezelschapsspelletjes (voor de tweede bijeenkomst)
- + Bijbel of een kinderbijbel (zie de bijbelrooster)
- + Een grote kale tak of een boom (voor de derde thema)
- + Een altijd groene (kerst)boom (voor de vierde thema)
- + Materiaal zoals grote dozen en kokers (waar bijvoorbeeld een tapijt over heen wordt gerold) om een totempaal in vier of vijf delen te maken
- + werkbladen

(*)U kunt de vier kaarsen gebruiken als voorbereiding door steeds bij een ander thema een kaars aan te steken (zie voor de vier kaarsen de toelichting bij advent).

Waarom

In de laatste weken voor de kerstvakantie is er voor de scholen een mogelijkheid om het kalenderjaar af te ronden met een onderwerp dat veel mensen aanspreekt.

Het thema boom zal veel mensen aanspreken omdat in de maand december veel mensen een (kerst)boom in huis halen.

Een boom is een belangrijk symbool, want op allerlei manieren drukt het beeld van de boom diepere betekenissen uit. Want de universaliteit van het symbool 'boom' zegt veel over de communicatieve mogelijkheden van het symbool. Men kan met elkaar een gesprek houden rondom 'bomen', diepere gedachten en gevoelens kunnen kenbaar worden gemaakt.

In deze periode kunt aan hand van een viertal 'symbolen' van de boom behandelen:

1. De boom van kennis van wijsheid (boeddhisme en jodendom)
2. De wereldboom (jodendom)
3. De droomboom
4. Kerstboom (Germanen, christendom)

Meer informatie over het thema boom kunt u lezen in *'De Vleugels van de Tijd'* (blz. 34 - 39).

Daarom

Voor alle basisscholen die zich willen bezighouden met de thema's die in deze periode actueel zijn: de boom als een symbool voor de toekomst.

Doen

Bedoeld voor alle groepen!

Liederen uit de bundel *Eigen-wijs* die geschikt zijn bij het thema Boom:

- + Kling klokje klingelingeling
- + De droomboom
- + Midden in de winternacht (3e couplet: ondanks winter, sneeuw en ijs bloeien alle bomen).
- + O Tannenbaum of O denneboom
- + Er is een roos ontsprongen uit ene wortelenstam (*)

(*) De tekst van dit lied is onder andere gemaakt naar aanleiding van een tekst uit het boek van de profeet Jesaja en Bertus Aafjes heeft hierbij zijn eigen gedicht geschreven:

*'Uit Jesse sproot een worteltak:
Een twijgje zich ter wereld brak;
Die twijg bracht ons een roosje rood,
Dat wonderlijk de twijg ontsproot.'*

N.B. Wanneer u meer liederen met de kinderen ter gelegenheid van het kerstfeest wilt (samen) zingen, dan adviseren wij u om 'oude' en 'traditionele' liederen uit te kiezen, zoals 'Nu zijt welkome', 'Eer zij God in onze dagen', 'Midden in de winternacht', 'O denneboom', 'De herdertjes lagen bij nachte', 'Hoe leit dit kindeke', 'Er is een kindeke geboren op aard', 'Stille Nacht, heilige nacht', 'Wij komen tezamen'. De reden is dat deze oude teksten bij jong en oud toch altijd tot de verbeelding spreken en dat iedereen ze kan meezingen!

Voorbewerken

De kinderen zitten in de kring en in hun midden staat een altijd groene (kerst)boom. U vraagt aan de kinderen waarom de mensen graag een groene boom rond deze tijd van het jaar in huis halen. (meer informatie hierover in *De Vleugels van de Tijd* op bladzijde 37). (u kunt bij dit onderdeel ook prentenboeken gebruiken die over (groene) bomen gaan. Om het gesprek om gang te brengen kunt u de zin uit het lied Midden in de winternacht: 'Ondanks winter, sneeuw en ijs, bloeien alle bomen' op het bord schrijven.

Semantiseren

U vertelt het eerste deel van het verhaal van Urbanus

In het dennenbos liep een man met een bijl en drie kleine kindertjes. De grote dennenbomen trokken zich van het viertal niet veel aan want zij wisten dat zij geen kwaad konden. De kleine dennenboompjes sidderden van angst als de man met de bijl dichterbij kwam. Ze trachten er allemaal zo onaantrekkelijk mogelijk uit te zien. Al snel viel het oog van de kinderen op een prachtig boompje dat nog volop stond te pronken. 'Deze hier is de mooiste!' riepen ze. Het was het domste boompje van het ganse dennenbos. Het kende het verschil nog niet tussen de lente en de winter en het begreep dan ook niet waarom al de andere boompjes zich zo lelijk maakten. Vader duwde de kinderen eventjes opzij, spuwde in zijn handen en hief de bijl hoog in de lucht. Een iets oudere dennenboom die dit alles zag, kreeg zo'n medelijden met het domme boompje, dat hij zijn afhingende takken omhoog stak. Hij trok zoveel sap naar zijn kruin, dat zijn naalden glansden en fonkelden als kristal. Nu wuifde hij sierlijk met zijn takken om de aandacht van de kinderen op zich te vestigen. 'Halt, vader, eigenlijk zouden wij liever deze hier willen.'

'Zoals jullie wensen,' zei vader en de bijl hakte diep in de voet van de moedige boom. De drie kinderen namen hem onder de arm en lachend stapten ze weer naar huis. De boom schreeuwde het uit van pijn, maar de mensen luisteren niet goed genoeg om de boom te horen huilen.

Daar stond hij nu, in het midden van de huiskamer, overdekt met slingerende lichtjes, slingers en bollen. Helemaal bovenaan stak een zilveren bol met een lange punt. Er waren al rare vogels boven op zijn kop komen zitten, maar zoiets, nee. Beneden aan zijn voeten

stond een stalletje en hij zag hoe de kinderen er allemaal gipsen figuurtjes inzetten met overal kleine schaapjes er om heen. 'Zie mij hier nu staan,' mopperde de boom, 'ik ben blij dat de andere bomen mij niet zien, met al die belachelijke rommel aan mijn lijf.'

Vragen voor de kringgesprek:

+ De kinderen mochten een boom uitkiezen. Welke kozen ze uit? En waarom kozen de kinderen die boom uit?

+ Er kwamen allerlei dingen in de boom te hangen. Wat kan er allemaal in een dennenboom worden opgehangen?

Toelichting:

Het ophangen van allerlei dingen in de boom heeft zo ook zijn eigen achtergrond, meer informatie hierover is te lezen op bladzijde 37 in *De Vleugels van de Tijd*)

Consolideren

De kinderen kunnen nu ook eigen dingen ontwerpen en maken om in de boom op te hangen: ballen, sterren, klokjes, symbolen als vogels, hartjes, cirkels; zoetigheid als suiker en chocolade; licht, glinsterend materiaal; verschillende poppetjes of figuurtjes.

Daarna kunt u het gemaakte materiaal in de boom (laten) ophangen.

De jongsten kunnen het liedje Kling klokje klingelingeling zingen.

En zij kunnen werkblad waarop een kerstboom met grote ballen staat getekend inkleuren.

De ballen kunnen ze versieren met allerlei symbolen. (zie ook de teken- en kleuropdracht bij de droomboom)

Controleren (afronden)

U kunt dit deel afsluiten met het aansteken van de (laatste) kaars en daarbij kunt u verschillende bekende kerstliederen zingen zoals 'O denneboom'.

De oudere kinderen kunnen rondom dit thema een woordspelletje maken.

Wanneer de boom 'opgeruimd wordt, dan kunt het vervolg van het verhaal van Urbanus aan de kinderen voorlezen / vertellen.

Zo stond hij daar week na week. Op zekere dag maakten de kinderen weer een drukte van belang om en rond het stalletje. 'Wel verdraaid,' dacht hij. 'Nu komen er nog drie beeldjes bij, waarvoor dient dat toch allemaal.'

De dennenboom had al veel van zijn groene glans verloren en wanneer de kinderen eventjes aan zijn takken kwamen, voelde hij de dennennaaldjes overal langs zich heen naar beneden vallen. De dag daarna werd hij van al zijn versieringen ontdaan en al de gipsen mannetjes werden in een papiertje gerold en in een doos gelegd.

'Het is afgelopen,' zuchtte de boom. 'Mij wacht de open haard, het is allemaal voor niets geweest.' Nu werd er ook een klein ventje in een strooien bakje uit het stalletje genomen en voor ook hij in het papiertje ging, knipoogde hij naar de boom en zei: 'Ik weet wat je gedaan hebt en dat zal ik nooit vergeten.'

Suggesties voor een slotviering of een gezamenlijke afsluiting: raadpleeg hierbij het boek *De Vleugels van de Tijd* (bladzijde 10).